

CULTURA BARCELONA - 26 gener 2019 2.00 h

Mil italians al balneari ²

- Rafel Nadal guanya la 39a edició del premi Ramon Llull amb la novel·la titulada 'El fill de l'italià', basada en fets reals i ambientada a Caldes de Malavella el 1944

Rafel Nadal, ahir a la seu de Planeta, on es va comunicar que és el nou premi Ramon Llull JOSEP LOSADA.

LLUÍS LLORT - BARCELONA

Rafel Nadal estava en un club de lectura a Caldes de Malavella parlant de la seva novel·la *La maledicció dels Palmisano* quan un assistent li va dir: "Vol que li expliqui una història que comença on acaba la seva novel·la?" I així va ser com Nadal va saber que el 1944 mil joves soldats italians, mariners, van viure refugiats al poble, repartits entre els tres balnearis i les dues pensions que hi havia aleshores.

Tots els fets històrics narrats són reals i tots els personatges en què s'ha inspirat, també

El 1944, mil joves soldats italians, mariners, van viure refugiats a Caldes de Malavella

---

L'autor va fer estades al poble per investigar l'empremta d'aquells joves italians i així va conèixer –i posteriorment hi va fer amistat– un home que ara és el Mateu, protagonista d'*El fill de l'italià*, novel·la amb què s'ha proclamat guanyador del premi Ramon Llull, dotat amb 60.000 euros, i que serà publicada el 27 de febrer per Columna, en català, i per Planeta, en castellà. I l'any vinent, en francès i en italià, dues traduccions que el premi ja incorpora de sèrie.

Nascut a Girona el 1954, Rafel Nadal, membre d'una nissaga de renom, és periodista de llarg recorregut i el 2011 va debutar amb el llibre *Els mandarins*, publicat per Columna, com totes les seves obres menys *Quan érem feliços*, que va ser premi Josep Pla del 2012 (i posteriorment premi Amat-Piniella) i, per tant, publicada per Destino.

Després de publicar una trilogia “sobre la guerra, els bàndols i les llibertats individuals i les responsabilitats col·lectives”, formada per *Quan en dèiem xampany* (Premi Anglada 2013); *La maledicció dels Palmisano* (2015), traduïda a 22 llengües, i *La senyora Stendhal* (2017), encara hi ha afegit una obra més relacionada amb aquests temes.

La veu del jurat

“L'obra té molts nivells de lectura i combina la peripècia d'un fet històric no gaire conegut relacionat amb Europa, cosa que interessa, i una peripècia íntima, de recerca d'identitat, que també agrada al públic”, va declarar Carme Riera, en representació d'un jurat també format per Carles Casajuana, Francesca Cristoffanini, Pere Gimferrer, Gemma Lienas, Isona Passola i Emili Rosales, que van triar l'obra de Nadal entre 55 originals presentats.

Rafel Nadal primer es va disculpar perquè –ell que és un home de tertúlies radiofòniques i televisives– se sentia poc afinat després d'haver passat “uns quants mesos tancat a casa treballant, sense fer vida pública”. Mesos dedicats a la redacció d'aquesta novel·la profusament documentada.

“*El fill de l'italià* és un viatge a la recerca de la pròpia identitat i la història extraordinària d'un amor prohibit en plena postguerra civil espanyola”, va comentar l'autor.

L'obra està dividida en quatre parts. “En la primera, explico la família catalana del protagonista, que no se sent còmode, que vol fugir i que viu en la pobresa, i això que ell treballa a dos llocs i només té deu anys, i que recorda que un mariner italià xiulava cançons napolitanes.”

En la segona part, es narra l'enfonsament del cuirassat *Roma*, que formava part d'una flota italiana de 23 vaixells que Hitler va ordenar enfonsar el 9 de setembre del 1943 perquè Itàlia havia signat un armistici amb els aliats. “El *Roma* va ser el primer gran vaixell enfonsat per un míssil teledirigit de la història.” Dels 2.000 mariners, se'n van salvar 600, que van ser rescatats per deu vaixells. Buscant un port neutral, van arribar a Maó, els 600 supervivents del *Roma* més els 400 dels altres vaixells. “Passats quatre mesos a Maó, es van revoltar perquè el menjar era dolent, cosa que no va agradar a Franco, que els va acabar enviant a Caldes de Malavella, perquè tenia una infraestructura turística que els podia acollir.”

I així és com el 1944 van *desembarcar* mil joves mariners en un poble que llavors tenia 2.200 habitants. La tercera part està dedicada a explicar com aquests joves lluiten contra la fam i el fred i com, de mica en mica, revitalitzen la localitat i festegen les dones.

I la quarta part, que tanca l'obra, és “la visió dels mateixos fets des del punt de vista de la família italiana”, conclou Nadal.

Al protagonista, Mateu, una veïna li dona una fotografia en què apareix la seva mare i, pel que sembla, un dels italians. El Mateu, per respecte a la mare, no pregunta res. La mateixa nit que ella mor, però, 30 anys després i quan ell ja en té 60, decideix recuperar la fotografia i els records del mariner que xiulava cançons napolitanes i iniciar una recerca del seu passat.

“És una doble odissea: per una banda, la del 1944 i els soldats italians refugiats a Caldes de Malavella, mariners supervivents d'un atac que volen tornar a casa i no poden, com Ulisses; d'altra banda, l'odissea del Mateu, el

protagonista, que vol fugir d'allà on viu, la casa més pobre del poble, i on tot és misèria, crits i baralles familiars, i que al final de la vida iniciarà la recerca dels seus orígens.”

Tots els fets històrics narrats són reals i documentats i tots els personatges en què s'ha inspirat Rafel Nadal també són reals, “tot i que estan treballats per donar forma i contingut a la novel·la”.

D'alguna manera, la relació que Rafel Nadal va establir amb el Mateu real “apareix en l'obra”, una novel·la que inclou “guerra, amor i també intriga”.

A l'entorn de la memòria històrica, el guardonat va comentar que hi sol haver aquests buits, que fets rellevants no els saben la majoria dels que tenen menys de 40 anys i són veïns de la localitat. “Aquests fets i molts més, perquè Caldes de Malavella té molta història al darrere”, va afirmar l'autor.

L'any passat també va guanyar aquest premi un gironí, Martí Gironell, amb *La força d'un destí*. En 39 anys d'història, l'han guanyat noms com ara quatre dels actuals membres del jurat (Riera, Lienas, Casajuana i Gimferrer), a més de Baltasar Porcel, Joan Perucho, Olga Xirinacs, Terenci Moix, Vicenç Villatoro, Nèstor Luján, Maria Mercè Roca...